

Venerande frater, etsi non tam liberaliter tuis consiliis & colloquiis frui potui: quam voluissem, tamen illa brevis consuetudo qua te nobis utendum firmandumq; adisti, meum animum non mediocriter reuocauit. Neque quidquam hic me cruciat, aut magis angit, quam quod amici desunt quorum prudentia & consilio mihi possem, si quando (ut saepe) interire sum rerum mearum. Cui possem in ciuitate ubi sit omnia miseri: nullum mihi sit praesidium doctrinae aut morum in Ecclesia, facile intelligi potest quam oppressam duces consultationibus, quorum conuiuium hanc facile alia incommoda scire possent. Permultum tamen est & vix magnifico Scholarum Rectori Jesu Christo, qui mihi adeo unus est instar multorum. Nunc te frater fuit, sumpulus mihi interfectus est, quum velim a vobis exire, hortari experire (idq; ut sciret) ex Gerardi sententia) ut in hunc ingressus templum audiam Antonij & Jacobi conuictos, quorum minime corrupta est doctrina. Hic etsi exemplis disputandum non est: tamen multum apud me valet sancti viri Dn. Herberti factum, qui subinde negatus saltem in die Mercurij D. Jacobum audiret, valde recusauit. Cuius me hic facere festo die, ubi sit peregrinis superstitionibus omnia prophaneantur, qua nisi ab eo quem Gerardus adducturus est paulatim corrigantur, ne ad ipsum quidem audiendum aequo animo adduci me sinam. Scriptum est huius Ecclesiae moribus, ut quum visitatur Insitutus S. coena, Scholastici in genua incumbant, ibi clamat praeter panem externum esse naturale & substantiale corpus Christi, quod si verum est, aut panem externum adorare oportet: aut Christum regem esse adorandum. Nunquam enim a naturali Christi corpore disungi potest ipsius Mysterium quam supplet adoramus. Is autem in pietate non bene proficit, nisi cui fuerit quidquid ab eius puritate est alienum. Cuius si panis illis adoratur, aut Deus in pane, quum magis arctam adorantibus quam his qui solunt manibus in sacris missa. Et quidem meos conuictuales facili reuertens ne fiant arctolatri, sed quid faciam reliqua iuuentuti? Cuius mihi frater dilecti non vulgaris haec agnitio meum animum saepe commouet, quod filiis cuiusmodi pietatem volunt patria religio dedit esse nullum huic malo remedium inuenio. Nisi quod in schola eiusmodi impietatem doctrina & cultum crebro & asperius insecer & oppugno. tum autem quod meos omnes conuictores & quosdam etiam extraneos quorum intelligentia melior est, in schola exerceo, dum alii in templo tempus perdunt. Hoc ergo hic quaeritur. An satisfiat bonorum conscientibus quando me meosq; arce, et palam omnibus audientibus reuerentia configo, an opus sit illos quoq; a templo abigere quod sui parentibus in templo esse volunt. Cui ego quasi neminem non mouerem nisi id mihi nuper quidam tanquam parum sancti hominis factum exprobrasset. Equidem non indigne facti, sed proponendum fratribus putavi, vel ut magis meum ipse animam ad persecutionem instigem: vel ut consilium in melius vertam. Interpendent noua nobis turba i mutatione gubernationis. Insurgent enim minae multa Cons. sed haec sunt in Dei manu posita, quae habui hactenus familiae Scholaeq; tutorem ac patrem. Valent omnes domestici & simul chara coniuncta, quae tentationibus aspersa non admodum paruo spiritui commouetur. T. H. rixq; Coniungi ambo salutem precamur. Vale. Vndecimo Calendas Julij inter varias compactionum turbas. 1569.

Breua in Schola iuuenum custod.

fui studiosiss.

M. petro gabrieli f. d. v.

Pax Christi.

Johannes Molanus.

Nr. 201)

[= Haec. a. 12]

Nr. 161]

Cui non miretur et praedicet ipsam Dei ineffabilem bonitatem, in urbe una eiq; non magna tamquam in myrmecia quadam: tantam sanctorum suorum multitudinem tam liberaliter et tam benigne pascentis? Equidem hoc nomine Deum laudo Dilecte frater et ei gratias ago, quum vel e sola nostra patria dulci Flandria tot viri iuuenes & senes, tot puellae immae, tot pia matres in exiliis istis veniant, una omnes Emda conplexantur, omnes Emda dominium inueniunt, omnes istis a Domino mane & vespere pane et opsonio cum paruis liberis saturantur. Fortunata ciuitas quae velut in arce posita theatrum amplissimum est gloriae Christi in medio minimorum gloriose regnantis. Quorsum haec? nempe ut tibi gratuler, qui relictis Norda solitudine: in istam Emdensia Ecclesia celebritatem hauristi. Nec vero tam tua causa gaudeo: quam peregrinorum nostrorum nomine, quos scio tua tum eruditione: tum dulcissima consuetudine non vulgariter refocillari. Debetis hic sane omnes parui & ampli magno animo

esse: qui tam praesentem habetis Deum ut non possit propius ad vos accedere. Mirum
 enim Ismaelem in solitudine, cui panis à caelo praeparabatur, quem Deus desinit instar aqui-
 lae in alis portare: mirum nisi vos isthic peregrinantes multo archius completistis, qui
 in isto quasi lituradum nido homines prope innumerabiles, circumfluitis praesentium
 rerum copia, et continuo cursu pergentis ad celestem vitam: hauritis aquas cum gaudio
 de fontibus Servatoris. Nam si quod Albanus forte existeret tumultus, non exasperetis.
 Hic vobis est potius maioris fiducia materia, tanquam alacritas ad officium vestrum incumben-
 tis, ut qui vos scientes terra inquilinob semper paratos animos habeatis ad emigrandum.
 Ego hic mihi videor in Idumea pacis pascere, et tamen mihi placeo. & Domini gra-
 tiam admiror, et quoad possum gratus esse contendo. Mallem esse in aliquo coetu puri-
 ore. Interea pro viribus urgeo vocationem, et Dominum exspecto. Mea Coniugis
 pietas & prudentia non mediocriter me sustentat. Tum autem disanctum alacritas,
 & contritus studiis adhaesentium facit sedium diluit, ut non sentiam ad beatè
 vivendum mihi multum deesse. Tua uxor nob honoravit gratissimo munere, mea co-
 timis sacramentum arripuit, ego utrumque cum dulcissimi utriusque, gratiam habemus
 & vos plurimum amamus. Valete, utriusque nomine. Deinceps Cat. Julij. 15. 69. Breve.
 Almus et frater

Johannes Molang.

Pax Christi.

M. Cornelio Rhetice.

Dn. Cornelij Rhetice, non dubium est quin meas litteras expectes. Jam pridem enim
 nihil ad te dedi, non oblivione aliqua effugit, sed quia in ista perturbatione rerum omnium vix
 mihi suppetit materia quam tuis dignam auribus putem. Nisi repetam subinde idem argumen-
 tum adeo sum inops rerum homo in puerorum pulvere consensescens, non habeo quod chartis
 committam. In forum nunquam prodeco, in templa non ingredior, multo minus sermones cu-
 cumbus confero in oenopolio. Domi semper sum aut in mea palestra. hic redimo tempus ut
 in tempestate, et hoc curans quod praesens est, cogitatione beneficiorum Christi me oblecti.
 cuius *deobgoeie loe. obquod loe obquod obquod tal. Deas.* unicam pre-
 tium est reconciliationis, qua nobis constat iustitia & vita. Hanc tantam beatitudinem cura
 qui fide sanctificati sunt per sanguinem Christi non potest. Cui mihi quidem videtur) vel te-
 nuiter gustare humanus animus à spiritu sancto informatus, ut non continuo velit obli-
 sci, totum se Deo sacrificet. Atque illi uni placeat, omnes vitae adversitates & cruciatus pro
 nihilo ducat. Sed unde mihi incidit Oedoxor ternum? qui magis exercitatos habes sensus,
 quam ut eiusmodi puerilibus rudimentis capiaris, qui denique in ea Ecclesia vivis, ubi doctrina
 & studio sinceræ pietatis exuberant, et fervent omnia. Ego in pueris consensescere, non me
 deat ultra nidum alas extendere. Dixit in aurem amicus mihi, accessi huius Ecclesiae Docti-
 rem novum, sed vetuit facere palam ne quis hoc malis resciscat. Ex Academia veniet.
 Si quidem is ad doctrinæ puritatem tantum habebit adiunctum Leli, ut impij superstitionib;
 manum correptionem vel leniter admoveat: ridet nobis continuo turba et nova certamina
 existunt. Sin docbit quidem recte, sed non configet amularum molob, sed dissimulabit abusi-
 studio concordiae & pacis, vereor ut sua auctoritate nos premat qui multos hic semper mi-
 nicos nobis repingit quia praesenti religione contenti non sumus. Sed ista inter Domini,
 cuius paternis et tutela aspicientibus adversariis hactenus prospero rerum et studiis
 usi successu cursuq; sumus, qui mihi nuper tertiam Coniugem ~~mihi~~ adinxiit. Deus auctor
 vitae meae: is nunc etiam liberorum spem fecit. Sic eius beneficentia persequitur
 et certam eis praesentia sua significationem praebet. Idem neq; sui obliviscitur, sed occasione
 & articulum sua providentia expectat. Est isthic M. Petrus Gabriel vir doctus et

M. 922)

[= Acc. n. 92]

N. 762]

incredibiliter